

OGLAŠAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU V OHIU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER
OF OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXII. — LETO XXXII.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), DECEMBER 12, 1949

ŠTEVILKA (NUMBER) 242

NOVI GROBOVI

MARIJA BLATNIK

Po dolgi bolezni je preminila v Mt. Sinai bolnišnici v soboto zjutraj Marija Blatnik, rojena Bokar, stara 57 let. Kot 10-letno dekletce je prišla v Ameriko iz Dečje vasi, fara Zagradec na Dolenjskem, kjer je bila rojena. Bila je članica društva sv. Jožefa št. 146 KSKJ, društva Kraljica Miru št. 24 SDZ, podr. št. 15 SZZ in društva sv. Rešnjega telesa.

Tukaj zapušta žalujočega soproga Dominika, hčeri Mrs. Alice Kaplan in Mrs. Mary Barle, sinove: Lawrence, Raymond in Richard, mater Mrs. Josephine Bokar, brata Franka, vnuke in več bližnjih sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 8:30 uri iz hiše žalosti, 3550 E. 81 St., v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri pod vodstvom Ferfoliatovega pogrebnege zavoda in nato na pokopališče Calvary.

PAUL MAHOVLICH

Preminil je Paul Mahovich, star 66 let, stanujoč na 1431 E. 53 St. Doma je bil iz Sošice na Hrvaškem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1900. Delal je pri National Fireproofing Corp. v Detroitu.

Zapušta soprogo Mary v Jugoslaviji, sina Franka, brata Johna in Mike ter sestro Thereso in vnuke. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 9:30 uri iz Golubovega pogrebnege zavoda, 4703 Superior Ave., v cerkev sv. Pavla nato pa na pokopališče Calvary.

DANIEL E. HRANILOVICH

Umril je Daniel E. Hranilovich, star 58 let. Doma je bil iz Zumbarka, odkoder je prišel v Ameriko leta 1913. Bil je član društva sv. Nikola št. 21 HBZ. Pred 10 leti je vodil gostilno na St. Clair Ave. in E. 27 St.

Tukaj zapušta svakinjo Amelijo Hranilovich, nečaka Eli, nečakinjo Mrs. Mary Nosetić in Mrs. Helen Ranil, strica Waltera in Rev. Milan Hranilovich v Akronu, O. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 10. uri iz Golubovega pogrebnege zavoda, 4703 Superior Ave., v cerkev sv. Nikola na E. 36 St.

MARKO MERHAR

Po šest-tedenski težki bolezni je preminil na svojem domu poznani Marko Merhar, p. d. J. Cayčev Marko, star 66 let. Stanovalec je na 1127 E. 66 St. Doma je bil iz Dolenje vasi pri Ribnici, kjer zapušta brata in več sorodnikov. V Ameriki se je nahajal 48 let in je bil član društva Carniola Tent št. 1288 TM, društva sv. Janeza Krstnika št. 37 ABZ in podr. št. 5 SMZ. Delal je pri Fisher Body Co., odkar obstoja tovarna.

Tukaj zapušta šest sinov: Frank, Marko, John, Joseph, Edward in Stanley, šest vnukov in več sorodnikov. Žena Johana je umrla leta 1945. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 8:45 uri iz Želetovega pogrebnege zavoda, 6502 St. Clair Ave., v cerkev sv. Vida ob 9:30 uri in nato na pokopališče Calvary.

FRANK BILIČIČ

Nagloma je umrl Frank Biličič, star 40 let, stanujoč na 979

VOJAŠKA MISIJA JUGOSLAVIJE IZGNA NA IZ VZHODNE NEMČIJE

BERLIN, 10. dec.—Nemške oblasti v sovjetskem sektorju Berlina so snoči iznale člane jugoslovanske vojaške misije in postavile pred njihova stanovanja policijsko stražo.

Ukaz vzhodno-nemškega notranjega ministrstva je bil izročen načelniku jugoslovanske vojaške misije lieut. polkovniku Momčilu Sibinoviću. V ukazu je med ostalim rečeno, da se jugoslovanske vojaške misije ne bo več trpelo na ozemlju vzhodne Nemčije.

(Člani jugoslovanske misije imajo svoja stanovanja v sovjetskem sektorju Berlina, urade pa v angleškem sektorju).

Polkovnik Sibinović je izjavil, da je ukaz, ki omenja, da so "Jugoslavlani dolgo motili mir," nova taktika pritiska na Jugoslavo. Pristavil je, da proti akciji nemškega notranjega ministrstva ne bo protestiral.

Istočasno je bilo naznanjeno, da je v zapadni Nemčiji v teku čistka članov komunistične stranke, ki so osumljeni zaradi "titoizma." Iz parlamenta zapadne Nemčije v Bonn je bil že izobčen neki komunistični poslanec.

TAFT-HARTLEY ZAKON NE BO PREKLICAN

WASHINGTON, 11. dec.—Kongresnik Thomas H. Burke, ki je član odbora za delavska vprašanja, je danes izjavil, da Taft-Hartleyev zakon verjetno ne bo preklican prihodnje leto. V kongresu se po mnenju Burkea sploh ne bo ponovno skušalo predložiti predloga za preklíc T-H zakona.

PRIČE NA OBRAVNAVI V SOFIJI PRAVIJO, DA JE TRAJČO KOSTOV BIL IZDAJALEC ŽE LETA 1942

SOFIJA, 10. dec.—Uradniki predvojne pronacistične bolgarske vlade so danes na obravnavi proti bivšemu zastopniku ministrskega predsednika Trajči Kostovu pričali, da si je Kostov rešil življenje v letu 1942, ker je izdal svoje tovariše komuniste in postal policijski ovaduh.

Kostov je v začetku obravnave zanikal to obtožbo. Obtožen je po leg tega tudi zaradi vohunstva, izdajstva in ekonomske sabotaže.

Kostov je rekel, da kljub strašnim trpinčenjem ni hotel izdati svoje tovariše in da je pozneje smrtna kazen bila spreminjena v dosmrtni zapor.

Bivši polkovnik Ivan Mladenov, ki je sedaj v zaporu in je leta 1942 bil predsednik vojaškega preki sode, ki je obsodil Kostova in skupino ostalih bolgarskih komunistov, članov centralnega komiteja, je na pričažnji izjavil, da se je Kostovu ohranilo življenje po ukazu tedanjega ministra vojske. Pristavil je, da se je to verjetno storilo na zahtevo bivšega kralja Borisa.

Pričažnje Mladenova je podprl tudi Nikolaj Elkin, ki je bil član

E. 67 St. Rojen je bil v Clevelandu in je bil v vojaški službi v minuli vojni.

Tukaj zapušta sestre Mary, Mrs. Katherine Zibert in Mrs. Ann Kosack, brate Paul, Steve in Walter, očima Frank Petrušič in več sorodnikov. Pogreb z vojaškimi obredi pod pokroviteljstvom John T. Blaskovic, post VFW se vrši danes zjutraj ob 9. uri iz Želetovega pogrebnege zavoda, 6502 St. Clair Ave., na pokopališče Calvary.

NEWYORČANI SO MOLILI ZA DEŽ

NEW YORK, 11. dec.—Newyorčani so včeraj molili Boga, naj jim pošlje dež. Molitve so bile večinoma v katoliških cerkvah, pa tudi v nekaterih protestantovskih.

Vodni rezervoarji New Yorka pa se med tem naglo praznijo. Mestne oblasti so dale navodila prebivalcem, naj se vzdržijo rabe vode od tri do šest ur ob priliki posebno določenih dnevov.

Navodila za moljenje v cerkvah je dal kardinal Francis Spellman, ki je tudi new-yorški nadškof.

PAPEŽ ZA REŠEVANJE SOCIALNIH PROBLEMŌV

VATIKAN, 10. dec.—Papež Pij XII. je včeraj v svoji poslanici haitskim katoličanom rekel, da socialna doktrina katoliške cerkve ni "utopija, kakor mnoge ostale doktrine." Apeliral je na katoličane, naj s katoliško socialno doktrino rešujejo delavska in socialna vprašanja.

V Vatikanu pravijo, da je z gornjo izjavo papež hotel poudariti, da ni samo marksizem, ki lahko zboljša socialni položaj minože, kakor to pravijo komunisti.

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

Kongresnik Thomas poslan v zapor

Obsojen je bil na 6 do 18 mesecev ječe in na globo \$10.000

WASHINGTON, 10. dec.—Kongresnik J. Parnell Thomas, bivši predsednik odbora za ne-ameriške aktivnosti, je bil danes obsojen na 6 do 18 mesecev zapore in na globo v znesku \$10.000.

Takoj po obsodbi zaradi sleparjanja vlade je Thomas podal ostavko. Njegova žena je pa na znanila, da bo zahtevala njegov sedež v kongresu.

Federalni sodnik Alexander Holtzoff je sicer priznal, da je Thomas kot veteran prve svetovne vojne in predsednik ne-ameriškega odbora imel "dober rekord", toda pristavil je, da je s svojimi sleparijami postavil slab vzgled.

Thomasa so odpeljali v danburški zapor. Ker je v svoji ostavki na položaju kongresnika izjavil, da se od 2. januarja ne smatra več za kongresnika, bo celo v zaporu prejemal plačo.

Ruski državljani obsojeni v Sarajevu

SARAJEVO, 10. dec.—Včeraj se je v Sarajevu končala obravnava proti skupini desetih sovjetskih državljanov, bivših beguncev, ki so bili obtoženi, da so za časa vojne kolaborirali z nacisti, po vojni se pa ukvarjali z vohunstvom za Sovjetsko zvezo.

Ruski državljani so bili obsojeni na zaporne kazni ob trdem delu in sicer od tri do dvajset let.

Obravnava v Sarajevu je bila prva te vrste.

Obsojeni sovjetski državljani so prišli v Jugoslavijo po revoluciji v Rusiji. Vkupno je bilo v Jugoslaviji pred vojno 12.000 Rusov-belogardijcev, po vojni pa jih je ostalo še kakšnih 6.000.

Vsi obsojeni sovjetski državljani so vložili priziv proti obsadbi.

ČITANJE SOVJETSKEGA BULETINA PREPOVEDANO

WASHINGTON, 10. dec.—Šolske oblasti v Washingtonu so danes izobčile iz šolskih knjižnic buletin sovjetske ambasade, ki opisuje življenje in delo v Sovjetski zvezi. Namen akcije je, da se dijakom prepove in onemogoči čitanje bulletina.

Sovjetski buletin in ostale pamflete so začeli zatirati tudi v drugih krajih. Tako je v Springfieldu, Mass., tamkajšnji šolski nadzornik ukazal, da se morajo vsi izvodji bulletina uničiti. Podobne ukrepe so storili šolski nadzorniki v mnogih krajih dežele.

V zvezi z zapleno in uničevanjem sovjetskih bulletinov je predstavnik sovjetske ambasade v Washingtonu izjavil, da ne ve zakaj se je izobčilo sovjetsko literaturo.

ANGLIJA SE NE BO OZIRALA NA AMERIKO

LONDON, 7. dec.—Dobro obveščeni krogi so danes izjavili, da se Anglija ne bo ozirala na Zedinjene države, ki so naznanile, da bodo priznavale kitajske nacionaliste, tako dolgo, dokler bodo imeli na ozemlju Kitajske svoje vojaške postojanke. Pričakuje se, da bo Anglija priznala kitajsko komunistično vladu še pred Božičem. Njej bodo gotovo sledile druge države.

Domače vesti

Ženski odsek SNPJ farme

Članica ženskega odseka farme SNPJ se vabi na sejo v torek zvečer ob 7:30 uri v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Na dnevnem redu bo več važnih stvari in prosil, se polnoštevilno udeležbo.

Prispevek

Pri podružnici št. 1 Prog. Slovenk sta prispevala Mr. in Mrs. Frank in Mary Buchar iz 13901 McElhatten Ave. \$5 za slepo dečo v Jugoslaviji v spomin pokojnega Andy Božič.

Seja direktorija

Jutri, v torek zvečer ob osmih se vrši seja direktorija Slov. nar. doma na St. Clair Ave. Prosi se vse direktorje, da se gotovo udeležijo.

Letna seja

Letna seja podr. št. 18 SZZ se vrši v torek zvečer v navadnih prostorih. Članice so vabljene, da se udeležijo radi važnih zadev, ki so na dnevnem redu.

V bolnišnici

Mrs. Mary Tolar (Bunny), hči poznane družine Mr. in Mrs. John Zaic na E. 157 St., se še vedno nahaja v bolnišnici v Cincinnati, O. Prijateljice in znanici ji lahko pišejo na naslov: Jewish Hospital, Cincinnati, O.

V bolnišnici

V Glenville bolnišnico je bil odpeljan Ralph Oberstar, stanujoč na 19706 Kildeer Ave. Za prevoz je skrbela ambulanca Mary A. Svetek. Želimo mu skorajšnje okrevanje!

Hišni predmeti za darila

V Grdinovi trgovini s pohištvom na 15301 Waterloo Rd. si lahko izberete velike ali majhne komade hišne opreme in potrebščin, ki oklepajo vaš dom in napravijo krasna božična darila. Citajte oglaš, ki se nahaja na drugem mestu današnje izdaje in videli boste, da se vam izplača obiskati domače podjetje.

Fine ledenice

Dobra električna ledenica prihrani gospodinjki veliko denarja, skrbi in hrane, ki jo lahko dalj časa shrani. Ledenice Crosley izdelka so priznane zaradi svoje kakovosti in dolgotrajnosti in najnovejši modeli so na ogled v Stakichevi trgovini s pohištvom na 16305 Waterloo Rd. Vašo staro ledenico vzamejo v zamenjo.

Zlatnina

Krasno, trajno darilo za moškega, ženske ali otroka je zlatnina. Izvrstno izbero ur, zapestnic, brošk, naličnih peres, itd. dobite v Frank Černetovi zlatarni na 6412 St. Clair Ave. Obiščite trgovino in gotovo boste našli kakšen primeren komad, ki bo koga razveselil za božič.

Igrače

V Durnovi trgovini na 15605 Waterloo Rd. imajo lepo zbirko igrač in vsakovrstnih predmetov, ki so prikladna za darila in za dom. Tu boste dobili prvovrstno blago po zmernih cenah, postrežba pa je vedno prijazna in točna.

MASONI SO KRIVI ZA VSE TEŽAVE ŠPANIJE

MADRID, 11. dec.—Španski fašistični časopis "Arriba" je danes objavil članek, v katerem pravi, da so masoni krivi za vse težave Španije od 19. stoletja naprej.

Dedijer pravi, da obravnava proti Trajči Kostovu v Sofiji grozi neodvisnosti Jugoslavije

BEOGRAD, 8. dec.—Jugoslovanski direktor za informacije Vladimir Dedijer je včeraj objavil izjavo, v kateri je med ostalim rečeno, da obravnava proti bivšemu zastopniku ministrskega predsednika Trajči Kostovu in deseterici ostalih soobtožencev ogroža neodvisnost Jugoslavije.

Po Dedijerjevi izjavi bodo Sofijski obravnavi sledile druge v deželah vzhodne Evrope, katerih namen je, da se strahuje neodvisno misleče komuniste, da bi se popolnoma pokorili in pristali na položaj satelitov Sovjetske zveze.

V izjavi je dalje rečeno, da je bolgarski voditelj Georgij Dimitrov par mesecev predno je umrl v Moskvi skušal brzdati proti-jugoslovansko gonjo, ki da so jo sprožili in organizirali sovjetski agentje. Delno se izjava glasi:

"Sovjetska obravnava je v prvi vrsti naperjena proti neodvisnosti in dobrem imenu Jugoslavije, prav kakor je obravnava v Budimpešti bila inscenirana z namenom, da se opraviči pretekle in bodoče ukrepe sovjetskega pritiska na Jugoslavijo. Sovjetski voditelji, ki so glavni organizatorji te obravnave, razbijo tudi dobro znane metode obtoževanja svojih žrtev za namene, ki jih sami imajo.

V Sofiji je Jugoslavija obtožena, da ogroža neodvisnost Bolgarije in ostalih sosednih držav, dočim je splošno znano, da si je prav Sovjetska zveza blizu dve polni leti prizadevala, da z najbolj zloglasnimi sredstvi spravi Jugoslavijo pod svojo kontrolo.

Drugi od ciljev obravnave v Sofiji je, da se Bolgarijo spravi v še bolj neenakopraven položaj v odnosu na Sovjetsko zvezo, da se bolgarsko vladno popolnoma podredi NKVD RPTu (sovjetski tajni policiji), zatre glasove onih bolgarskih komunistov in rodoljubov, ki se borijo za enakopravne odnose med Bolgarijo in Sovjetsko zvezo ter da se najde opravičilo za težko ekonomsko stanje, ki vlada v Bolgariji.

Potem svojega pritiska, so na primer sovjetski voditelji preprečili zgraditev težke industrije v Bolgariji in tako to deželo obdržali na ravni poljedelske države, vira surovin za sovjetsko industrijo ali pa, kakor pravijo Bolgarijo, jo držali kot deželo, ki obdeluje zelenjavo. Sovjetska zveza je snovala podobne načrte za Jugoslavijo, toda mi nismo mogli pristati na takšne nedemokratske namene.

Dalje je cilj obravnave v Sofiji, da se v ostalih deželah in posebnost v vzhodno-evropskih držav strahuje komuniste in rodoljube, ki zagovarjajo upostavitve enakopravnih odnosov svojih strank in svojih dežel z Zvezo sovjetskih socialističnih republik.

Obravnava proti Kostovu je le ena v seriji podobnih obravnave, ki bodo prirejane v državah vzhodne Evrope. To razkrija globoko krizo, ki jo je povzročilo vmešavanje Sovjetske zveze v notranje zadeve drugih držav.

Posebni namen obravnave v Sofiji je, da se skrije globoke simpatije, ki jih je čutil Dimitrov za novo Jugoslavijo in za njeno borbo za enakopravne odnose s Sovjetsko zvezo. Vsled tega se je izmislilo pošastno obtožbo, da je Jugoslavija snovala

umor Dimitrova. Želimo poudariti, da je prišlo do napetih odnosov med bolgarsko in jugoslovansko vladu ter množičnih aretacij komunistov na Bolgarskem šele zatem, ko je Dimitrov bil odpeljan v Moskvo, kjer je čez več mesecev končno umrl. Metode, ki so rabljene na obravnavi v Sofiji, kažejo popolno pomanjkanje domišljije organizatorjev te obravnave. To ni nič drugega kot replika obravnave v Budimpešti."

Ameriko ogroža popolno uničenje

NEW YORK, 11. dec.—Bivši načelnik ameriškega projekta za atomske bombe gen. Leslie Groves je danes na sestanku National Association of Manufacturers izjavil, da so prvič v svoji zgodovini Zedinjene države soočene z možnostjo, da bi bile popolnoma uničene.

Gen. Groves je izjavil, da varnost Zedinjenih držav ni tako velika kot bi to on želel.

"Nikoli v zgodovini nam ni grozilo popolno uničenje. Ne bi želel, da se pri nas ponovi ono, kar se je zgodilo na Japonskem in v Nemčiji."

Po mnenju gen. Grovesa je danes vojna skoro nemogoča. Vsaka poražena država bi sicer ostala pri življenju, toda njen obstoj bi bil zelo beden.

Bivši načelnik atomskega projekta je zbranim industrijalcem govoril tudi o uporabi atomske energije za miroljubne namene. Po njegovem mnenju se še leta in leta ne bo moglo uporabljati atomsko energijo kot gonilno industrijsko silo.

Čiangovi vojaki izročili komunistom provinco Jenan

HONG KONG, 10. dec.—Kitajski nacionalistični vojaki so danes zasegli mesto Kunninging in celo provinco Jenan, ter je izročili komunistom. Dovolili so le 12 Američanom, da so zbežali v tleh, ameriških letalih.

Nacionalistični vojaki so puč izvršili čez noč. Obrnili so svoje kape kot znak, da so pristopili na stran komunistov in vmarširali na letališče Kunninga, kjer so zasegle vse letala in osobe Pacific Overseas Air Service in ostalih družb, vključno osem velikih nacionalističnih transportnih letal.

S pučem je silam Ljudske osvobodilne armade odprta pot do meje Indokitajske, Burme in Indije.

Izpuščeni Američani so bili uposleni pri Civil Air Transporty Airline, ki jo lastuje bivši poveljnik Flying Tigers Claire L. Chennault.

V "Enakopravnosti" dobite vedno sveže dnevne novice o dogodkih po svetu in doma!

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO

HENDERSON 5311-12

Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)	
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:	
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):	
For One Year—(Za eno leto)	\$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev)	5.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.00
For Canada, Europe and Other Foreign Countries:	
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):	
For One Year—(Za eno leto)	\$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev)	6.00
For Three Months—(Za tri mesece)	3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

IZ GOSPODARSKE ZGODOVINE TRSTA

Proti koncu preteklega stoletja je v Trstu začelo gospodarstvo prehajati iz rok posameznikov v posest ustanov raznovrstnih družbenih oblik. (Posamezni primeri, ko so bili za izredno velika gospodarska podjetja potrebni tudi veliki kapitali, so se sicer začela pojavljati že v začetku prejšnjega stoletja; slovanske kmečke zadruge, ki so pozneje izginile, so nam znane že iz globoke davnine). To sistematično prehajanje gospodarstva iz individualizma v kolektivism, se je začelo in se še vedno nadaljuje v dveh vzporednih oblikah, v delniški in zadrugi.

Delniške družbe so nastale in se vedno bolj razvijajo, ker potrebujejo vedno bolj razširjajoča se gospodarska podjetja vedno večje kapitalne, s katerimi posamezniki ne razpolagajo ali jih pa iz previdnosti ne marajo vložiti v eno samo podjetje. Začetniki združništva pa so hoteli s pomočjo zadrug osvoboditi ljudstvo izpod kapitalistične gospodarske nadvlade in ga nekako po mirni gospodarsko-razvojni poti dovesti v socializem. Delniško kakor tudi zadrugo združevanje odpirata pot proti novi kolektivistični organizaciji svetovnega gospodarstva.

Položaj naših družbeno-gospodarskih ustanov v dobi pred italijansko zasedbo nam priča, da smo se tržaški Slovenci mnogo bolj zanimali za združno nego za delniško gospodarsko združevanje, kar je sicer popolnoma v skladu z našim splošnim gospodarskim položajem. Delniške ustanove so bile le Tiskarna "Edinost," "Jadranska banka," podružnice "Živnostenske banke," "Prve češke zavarovalnice na življenje" in zavarovalnice "Banke Slavije" v Pragi. Tržaško podružnico "Osrednje banke čeških hranilnic," čeprav na delnice, ni mogoče prištevati k delniškim družbam, ker je bila ustanovljena s kapitalom zadrug in občinskih gospodarskih organizacij. Ostanje torej le štiri delniška podjetja poleg 47 zadrug, ki so pred italijansko zasedbo delovala med tržaškimi Slovenci.

Od teh 47 je bilo osem denarnih zadrug, in sicer:

1. Najmočnejša med njimi "Tržaška posojilnica in hranilnica," ustanovljena leta 1891 (s 4,289 člani), ki je imela svoje urade v "Narodnem domu," ki ga je sama zgradila in ki so ga fašisti požgali za časa "liberalnih" vlad.

2. Najstarejša tržaška zadruga "Gospodarsko društvo v Ščedni," (ustanovljeno leta 1888), ki se je v zadnjih letih svojega obstanka preosnovalo v posojilnico in hranilnico. Glede postanka te zadruge je zanimivo, da je bila ustanovljena zato, da bi si ščedenski zemljiški posestniki zavarovali lastnino dela morskega obrežja, ki leži pod gričem Sv. Pantaleona, blizu bivših žveljskih solin. To zemljišče je Gospodarsko društvo v prvem desetletju tega stoletja prodalo petrolejski čistilnici in si je z dobljenim denarjem kupilo prav v sredi vasi lepo posestvo s poslopji, v katerih so imela potem svoje sedeže vsa ščedenjska društva in kjer so se po zadnji vojni zopet nastanile ljudske organizacije.

3. 4. in 5. Hranilnice in posojilnice: pri Sv. Ivanu, ustanovljena leta 1905 (253 članov); v Trebčah, ustanovljena leta 1907; Proseško-kontoveljska, ustanovljena leta 1906 (215 članov).

6. Že zgoraj navedena "Osrednja banka čeških hranilnic."

7. Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu, ustanovljena leta 1906 (436 članov). Ta zadruga je najbolj zanimiv pojav v tržaškem združnem gibanju, ker so se tipični predstavniki zasebnega (individualnega) gospodarstva, trgovci, zatekli k združništvu, v katerem so ti spoznali najboljšo sredstvo za zaščito svojih koristi. Škoda, da je italijanska zasedba zadušila tudi to našo gospodarsko organizacijo, ki bi bila v svojem nadaljnjem razvoju vsaj pokazala praktično gospodarsko-razvojno pot iz starega v novo gospodarstvo.

8. Zadruga zveza v Trstu, ustanovljena leta 1905. V tej zvezi je bilo leta 1907 včlanjenih 21, leta 1924 pa že 127 zadrug, in sicer 85 denarnih, 32 konzumnih, šest mlekarških, ena vinopidelovalna, dve stanovanjski in ena mlinarska. Od teh je bilo v tedanjih italijanskih pokrajnah: v tržaški 40, v furlanski 19 in v istrski 68. Število pri teh združenjih včlanjenih udov je prekoračilo 47 tisoč in denarni promet članic je znašal 110 milijonov lir; to bi ustrezalo skoro 10 milijardom lir današnje vrednosti.

UREDNIKOVA POŠTA

Kako je v Ljubljani

Zimski čas—dnevi in večeri—so nam prebiti dolgi. Kar je naših lokalnih časopisov, so nam kar hitro prebrani. Kar se preklada z enega sedeža v drugi je tudi dolgočasno zato si moramo malo čas kratiti s tole stvarjo, ker po eni strani je prav, da imamo kaj čitat.

Kar se tiče novic jih ni preveč, če se pa kaj pripeti, je objavljeno takoj v enem ali drugem časopisu. Moram pa malo popisati naš Slovenski društveni dom v Euclidu, da je prišel do svojega vrhunca. Delo se je še precej hitro izvršilo, ker je bilo veliko zadržak. Ko se je pa začelo delo znotraj, se pa vidi, da je došlo nekakšne zavore. Gre delo bolj kakor pravimo počasi. Kje je vzrok, ne vem. Oblikovali so nam, da bomo ob Novem letu zaposlili, ali višji se sedaj, da je to težko mogoče. Ko bi bilo sedaj, bi ne bilo nič prežgaj, ker društva in klubi bi radi prirejali svoje prireditve, pa ni mogoče. Še za seje je sedaj bolj tesno, ker ravno so letne seje, ko pride večje število članov. Stvar je pač taka, da par mesecev bomo morali potpeti. Ko bo delo dogotovljeno, bo prostora dovolj za vse.

Tudi pevski zbor "Slovan" ima svoje težkoče s svojimi vajami, ker se mora vedno preseljevati iz enega kraja v drugega, posebno, ko se pripravljamo za naš koncert. Seveda, tega ne bo prej, ko bo delo končano. Tako se bomo z društvi in klubi lepo pogovorili, da bo v zadovoljstvo vsem.

Kar se tiče zbora "Slovan," ne more izpustiti nikakršne vaje. Prvič, kot sem že omenil, da se pripravljamo za naš koncert, drugič za odprtjo doma, tretjič pa, ker imamo prav lepo število lepih mladih fantov in mož. Veseli boste, ko boste videli tako lepo število članov "Slovana." Naš učitelj Frank Vauter se v resnici trudi. Na vsaki vaji mu pride vroče. Vidi se, da imajo naši mladi tako veselje, da jih težko ustavimo. Upamo, da ti mladi ne bodo zapustili "Slovana." Tako smo mi starejši kar ponosni na nje, ker mi stari smo prepričani, da so naši namestniki in to je jako lepo, zaradi tega ne bo "Slovan" nikdar prenehal.

Moram zopet omeniti naš koncert, za katerega se fantje tako veselo pripravljajo. Peli bodo solisti, dueti, kvarteti in seveda celoti zbor. Tako bo naše občinstvo, vsaj mislim, zopet zadovoljno odhajalo iz naše nove dvorane. Vi boste pa videli prav mlade, ki redno hodijo na vaje; seveda v spremstvu svojih očetov. Zatorej dragi pevci "Slovana," držimo skupaj in gojimo našo slovensko pesem lepo in zadovoljno naprej, da bo v resnici ponos naše nasebine. Zbor se je dal tudi slikati za našo spominjsko knjigo.

Kot sem že prej omenil zaradi dela. Ali je kateri v kakšnem odboru, da bi imel kakšno moč, če se bi dalo kaj potisniti, da bi bilo delo čim prej končano? Nesmem reči, da samo "Slovan" težko pričakuje, pač pa vsa društva, katera zborujejo na tem prostoru. Spomlad bo kaj hitro pred nami in bomo zopet pisali: zapustili bomo hale in se podali v pristo naravo. Hale bodo ostale same.

Koncem konca pa še naznanim zboru "Slovan," da se bo naša letna seja vršila v nedeljo 18. decembra ob 2. uri popoldne. Ker bo na tej seji treba voliti novi odbor za leto 1950 in veliko drugih zastopnikov, ste na tem mestu prav vpludno vabjeni, da se udeležite prav do zadnjega pevca. Vabljeni ste pa tudi naši dobri podporni člani in delavci, ki

nam pomagata pri naših prireditvah.

Končno pa voščim v imenu pevskega zbora "Slovan," vesele božične praznike in srečno in zadovoljno Novo leto. Na svidenje v novi hali na Recher Ave.!

Frank Rupert.

V blag spomin pokojne Frances Wolf

Cleveland, Ohio.—Mrs. Frances Wolf, članica našega krožka št. 1 Progresivnih Slovenk, katera je bila tudi bivša tajnica, je končala svojo pot življenja. Težko je sporočiti tako novico, ker smo jo vse članice zelo čislale. Bila je preprosta, kakor dobra mati za vse. Vse jo bomo težko pogrešale. Kako zelo je bila priljubljena, je bila dokaz obilna udeležba na njeni zadnji poti, ko se je približno 70 članic udeležilo pogreba.

V spomin naši pokojni sestri Wolf so v sklad za nabavo orgljic slepih sirotam v domovini darovali sledeči:

Po \$6: Mr. in Mrs. Louis Furlan.

Po \$5: Mr. in Mrs. Vinko Coff, Mr. in Mrs. Gorjanc, Mr. in Mrs. F. Tolar, Mrs. Vadnal, družina Milavec iz Arcade Ave., družina Malečkar.

Po \$3: Mrs. Cesnik iz Huntmere Ave., Mrs. Ster, Mrs. Angela Sisković.

Po \$2: Mr. in Mrs. Levstik, Mr. in Mrs. Vidrih, Mr. in Mrs. Globočnik, Mr. in Mrs. Perko, Mr. in Mrs. Zaic, Mr. in Mrs. Tomle, Mr. in Mrs. Škerl, Mr. in Mrs. Kapel, Mrs. Anna Zele, Mrs. Strancar, Mr. in Mrs. Ogrinc, Mr. in Mrs. Zalokar, Mr. in Mrs. Slokar, Mr. in Mrs. Makuc, Mr. in Mrs. Valenčič, Mr. in Mrs. Makarovič, Mr. in Mrs. Gorše, Mr. in Mrs. Zakrajšek, Danica Hrvatini, Mr. in Mrs. Tibjaša, Mrs. Terbižan, Mrs. Skvarca.

Po \$1: Mrs. Jakulin, Mrs. Koss, Frances Samsa, Mrs. Starman, Mrs. Vesel, Mrs. Basha, Mrs. Kožel, Margaret Tomšič, Mrs. Troha, Angela Zavrl, Darinka Zavrl, Mrs. Zaubas, Mr. Gorjup, Julia Ipavec, Mrs. Terlep, Mrs. Barton, Mrs. Prudič, Mrs. Košič, Mrs. Sosič, Mrs. Sisković, Mrs. Skočaj, Mrs. Ogrinc, Mrs. Ribar, Mrs. Brenčič, Mrs. Leskovec, Mrs. Stavanja, Mrs. Devida, Mrs. Zafred, Mrs. Zabukovec, Mrs. Lekšan, Mrs. Bušar, Mrs. Janc, Mrs. Cerjan, Mrs. Slejko, Mrs. Glazir, Mrs. Zaitz, Mrs. Glazir, Mrs. Gorjanc, Mrs. Malovasič, Mrs. Markušič, Mrs. Hrovat, Mrs. Vozel, Mrs. Medved, Mrs. Tomšič, Mrs. Trenel, Mrs. Jagodnik, Mrs. Mele, Mrs. Zupanc, Mrs. Vnget, Mrs. Fajdiga, Mrs. Bratkovič, Mrs. Strause, Mrs. Pretnar, Mrs. Ogrinc, Mrs. Jeraj, Mrs. Slaby, Mrs. Rupnik, Mrs. Henikman, Mrs. Branisel, Mrs. Sore.

Osem jih je darovalo po 50c.

Vsem tem se izreka najiskrenejša zahvala!

Tebi, Frances, bi v spomin rada več napisala, kako sem se počutila, ko sem stala ob Tvoji krsti. Tako lepa si se mi zdela, kakor kakšna nevesta. Nisem mogla misliti, da si mrtva in tega tudi nočem verjeti, ker dokler bodo žene in naše sestre vršile delo, kakor si ga Ti vršila, boš živela tudi Ti, ker živele bodo Tvoje ideje.

Zopet in zopet na spomlad vzklije življenje in zacvete, v jeseni pa zopet pomre, tako je tudi človek. Kakor je naravno prerodenje, prišla bo spomlad in cvetje, ki bo prineslo spomin na Tebe, Frances. Vršile se bodo seje, na katerih bodo sprožene ideje in predlogi, podobni Tvojim, ko si še bila ena izmed nas, in zopet boš pri nas kakor mehihi diš sapice, šepetajoč: to je prav, sestre.

Mary Vidrih.

PRVI PRIDELEK RIŽA V VOJVODINI IN SLAVONIJI

Letos smo prvič v večjem obsegu pridelali riž tudi v Vojvodini in Slavoniji. Poizkusno pridelovanje riža je dobro uspelo že lani in predlanskim. Prav na podlagi teh poizkusov pa se je letos začelo pridelovanje riža na velikih površinah.

V Makedoniji, ki ima najtoplejši podnebje, smo pridelovanje riža zadnja leta že znatno povečali, tako da je bil lani pridelek že dva in pol krat večji kakor pred vojno. Letos pa smo uredili nova riževa polja ne le v Makedoniji, marveč tudi v severnem delu države. Čečji poizkusi pa so uspeli že v južnem delu Hercegovine, v Črni gori in Dalmaciji. V Vojvodini smo letos pridelali riž na površini 1,000 hektarov, v Slavoniji pa na površini 500 hektarov, in to po večini na zemlji, ki jo prej nismo mogli izkoristiti.

Vojvodina ni povsod plodna. Ima obsežne neplodne in zapuščene predele, slatinske "pustare," ki niso sposobne za obdelovanje. Prav tej neplodni zemlji pa so naši strokovnjaki posvetili vso pozornost. Trdili so, da bo tu uspeval riž, samo urediti je treba polja in napeljati vodo. Dobitke pa bo dvojni, ker bo voda izprala iz zemlje škodljive soli, tako da bodo ta zemljišča čez leta postala rodovita tudi za druge kulture.

Stari vojvodinski kmetje so majali z glavami, češ, kar pomni na taki zemlji ni nič drugega zraslo, kakor zanikrna trava ali trsje. Vendar so se vključili v delo skupaj z mladino. Tako so letos že zgodaj spomlad odšle frontne brigade, da uredijo riževa polja. To ni bila lahka stvar. Skopati je bilo treba kanale za dovojanje vode, čel sistem kanalov, posta viti črpalne postaje, očistiti in zorati zemljo ter dobro izravnavati, zgraditi nasipe okrog posameznih polj ter urediti dotok in odtok vode. Tako so uredili prva velika riževa polja pri Bačkem Gradistu, Bačkem Petrovem Selu, Novem Kneževcu in Zrenjaninu. Skupaj 1,000 hektarjev.

Riž zahteva mnoge nege. Na polju mora stati voda 20 do 30 centimetrov visoka. Med letom je treba riž ponovno opleti. Tudi pri tem delu so pomagale frontne brigade. Seveda ni šlo brez težav. Setev se je zakasnila. Navzlic temu je riž lepo dozorel. Iz enega semenskega zrna je zrastle 20 do 25 klasov, vsak klas pa je 40 do 50 zrn riža. Mesec dni pred žetvijo so spustili vodo s polj, te dni pa so poželi poslednja polja. Hektarski donos je bil kar zadovoljiv, celotni pridelek pa bo znašal več sto vagonov.

Pri Novem Kneževcu, kjer so zelo kasno posejali riž, so na 117 hektarih pridelali 32 vagonov čistega riža, okrog 27 metrskih stotov na hektar. To je mnogo več, kakor so pred vojno pridelali v Makedoniji, kjer pa se je zadnja leta povprečni pridelek dosegel že povprečni pridelek 40 do 60 metrskih stotov.

Tudi v Vojvodini računajo, da bo prihodnja leta hektarski donos dosegel takšno višino. Drugo leto bodo samo v Novem Kneževcu na slatinski zemlji uredili še 900 hektarov riževih polj in računajo, da bodo na skupni površini 1,000 hektarov pridelali vsaj 400 vagonov riža.

Te dni so pospravili pridelek riža tudi v Slavoniji. Na Jelas polju, zahodno od Slavonskega Broda, so lani v glavnem končali obsežna melioracijska dela. Frontne brigade so v nekaj letih zgradile nasipe, izkopale glavni odvodni prekop in osušile velikansko zamočvirjeno ozemlje vse do Save. Tik pred lanskim zimom pa so se frontne brigade lotile dela, da uredijo prvih 500

hektarov riževih polj. Še pozimi so frontovci kopali nad 16 kilometrov dolg kanal v dotok vode za namakanje. Spomladi pa so zgradili nasipe in uredili posamezna polja.

Tudi tu se je zelo mudilo in je bilo treba izkoristiti za prvo setev. Sebe ob koncu aprila so vrgli prvo seme. Bali so se, da bo prepozno, zato so tembolj nego-

vali posevke. Navzlec pozni setvi pa je riž lepo dozorel. Pridelali so nad 150 vagonov riža.

Drugo leto bodo uredili še 500 hektarov riževih polj ali pa še več. Ob pridobljenih izkušnjah pa bo delo hitreje potekalo kakor letos. Na prej zapuščenem in nerodovitnem Jelas polju pa gradijo stanovanjske hiše, gošpodarska poslopja, hleve, svinjake in skladišča. Tako se iz prejšnjega močvirja dviga novo vzorno državno posestvo.

PO DVAJSETIH LETIH V STARI DOMOVINI

(Piše JOE DOVGAN)

(Nadaljevanje)

Drugi dan smo se odpravili na Dolenjsko. V Stični smo se ustavili, potem pa nas je avtobus odpeljal do malih reberc, kjer živi moj stric, človek vesele narave. Njive imajo vse okoli hiše, po polju je skoraj vse pobrano. Stric je ravno tisti dan kuhaj žganje. Rekel mi je, da je mislil, da je kdo prišel od države ogledovat. Vprašal sem ga, če se je kaj ustrašil.

"Prav nič. Predpisano imamo na osebo dvajset litrov žganja. No, saj veš, da ga bo več. Mošta imamo precej, grozdje pa še nismo vse potrgali. Nekaj ga imamo tamle v zabojih, kar bom skuhal spomladi, da bo nekaj pijače, ko se bo začelo delat na polju."

Cas je hitro mineval. Hotel sem, da obiščem par drugih vasi, posebej v Mrzlem Polju, kjer bi se bil rad zadržal. Toda ljudje te povsod združujejo in bi kmalu vlak zamudil. Namenil sem se, da pojdem v Male Lašče. Ustavili smo se v Grosuplju, da dobimo vlak za Kočevje, toda v samem Kočevju sem imel smolo. Moral bi čakati do 7.30 zvečer in bi prišel šele drugo jutro ob 7. uri.

Tako sem se bil odločil, da odpotujem nazaj v Ljubljano in nadaljujem pot v Zagreb. V Ljubljani sem vstopil v zagrebški vlak. Imel sem vozni listek drugega razreda, toda ko sem prišel v vlak, je bilo že vse zasedeno, tako da sem moral stati na hodniku do samega Zagreba. Imeli so sicer vagon rezerviran samo za matere in otroke, kar je bilo popolnoma prav.

V Zagrebu sem šel na veliko razstavo. Videl sem vse—od živalke do največjega stroja. Vse je bilo najmoderneje: lokomotive, veliki traktorji, dvigala, letala, poljsko in rokodelsko orodje. Vželo bi mi veliko časa, ko bi vse to popisal. Lahko pa rečem, da takšne razstave še nisem videl. Največ razstavljenih predmetov so sami izdelali v Jugoslaviji. Videlo pa se je tudi inozemske produkte, kot na primer ameriške, holandske, italijanske, francoske, angleške itd. Ljudje so prihajali na razstavo iz vseh najbolj oddaljenih krajev dežele. Imeli so poseben urad za tužce, da so se vpisovali in dobili informacije. Srečal sem mlado dekle iz Zedinjenih držav. Ogovorim jo v angleščini. Povedala mi je, da je iz New Yorka.

Na razstavi so imeli vrtno veselico. Vse mize in stoli so bili zasedeni. Ljudje so po trdopolnem pregledu razstave počivali in se krepčili. Za jesti in piti se je dobilo kolikor je kdo hotel. Največ je bilo svinjskega mesa in razne pijače.

V Zagrebu je dosti novih, pa tudi dosti od zadnje vojne porušeni stavbi, ki jih pozidavajo in popravljajo. Na postajo sem prišel bolj zgodaj, da mi ne bi bilo treba zopet stati. Prišel sem na vlak, pa je bil že skoraj napolnjen. Ljudje potujejo kot nikoli poprej. Gotovo je bil tudi vzrok, ker je država dala polovično vozno ceno za one, ki so šli obiskat razstavo.

Voznja po Hrvaškem je lepa.

Vidiš ravna polja, posejana večinoma s koruzo. Vprašal sem, zakaj samo s koruzo, pa so mi odgovorili, da je zemlja zelo močna, za koruzo pa mora biti taka. Po goricah je vse polno vinske trte.

Proti Zidanemu mostu in naprej proti Ljubljani so veliki hribi; železnica se vije ravno ob reki Savi, ki je jako čista in bistra. Tu pa tam se vidi hišico ali dve, vrtove in lepe gozdove. Mislim sem si: tukaj bi bilo zame, mi ne bi bilo treba delat kot pa samo na lov hoditi gori na planine, na visoke gore. Plezal bi po skalovju in streljal divje kozle. No, včasih ti tudi kakšna nespametna misel pride v glavo.

Vlak je pripeljal v Ljubljano proti večeru. Najprvo sva si z bratom šla iskat sobo. Ko sva prišla v hotel, je moj brat vprašal, če imajo sobo. Odgovor je bil, da ni mogoče, da imajo vse zasedeno, da nimajo dovolj sob niti za tujezemce. Ko sem poslušal, sem si mislil, saj sem tudi jaz tujec. Rekel sem, da potujem iz Zedinjenih držav in ko sem mu pokazal potni list, nima je rekel, naj se usedeva in počakava. Čez približno deset minut se je vrnil in rekel, da ima sobo z dvema posteljama in kopalnico. Ko sem se vprašal, zakaj ni hotel sobe dati, mojemu bratu, mi je odgovoril:

"Sedaj potuje tukaj dosti tujezemcev, ki neznajo govoriti in moramo skrbeti zanje. Domač človek zna govoriti in si že zna kje drugje dobiti, če ne drugo pa pri kakšnih privatnih hišah. Ko bo ta naval minul, bo zopet dovolj sob na razpolago."

Prišla sva v lepo in čisto sobo. Moj brat bi kmalu zavriskal, ker res sva bila potrebna počitka. Zdaj pa hajd v kopalnico, da se počistimo umijeva. Prvi je šel moj brat. Ni še končal, sem šel tudi jaz v kopalnico. Ravno se je brisal, ko sem opazil na hrbtu neke temne lise. Vprašal sem ga, kaj so te lise, pa mi je odgovoril, da se poznajo iz internacije, ko so ga tepli z žilovko. Tega mi prej ni povedal, koliko je trpel in kako so ga mučili, ko so ga Nemci ranjenega uveli v Grčiji. Zjutraj sva vstala. Brat je opomnil, da bo gotovo dosti za plačat.

(Dalje prihodnjič)

Naročajte, širite in čitajte "Enakopravnost!"

SEE A
Maytag
FIRST!

What a value!
Genuine Maytag.
\$124.95—\$179.95. Easy terms.
Liberal trade-in. Come in today.

Pri nas dobite popust
v gotovini

**NORWOOD APPLIANCE
& FURNITURE**

6202 ST. CLAIR AVENUE
JOHN SUSNIK

Dr. Stanko Bevk:

TO IN ONO IZ ŽIVALSKEGA SVETA

(Poglavje iz zoologije za lovce)

Na svojih lovskih pohodih pride lovec, če ima svojo pozornost osredotočeno na divjad, včasih v neprijeten stik z živalmi, ki mu morejo naškoditi. Zlasti, če se plazi po tleh ali pleza po skalovju, se mu utegne primeriti, da pritisne z roko na žival, ki se brani s strupenimi, želom ali s klesčastimi, oziroma bodalastimi ustnimi deli. To se predvsem kaže strupenjače in pikajoče žuželke, pa tudi kakšne ali stonoga more boleče uščeti, oziroma škorpionji piti s svojim bodalcem.

Kar se tiče kač, so v LR Sloveniji samo tri strupene: navadni gad, modras in vlaški ali Redijev gad, ki se tu pa tam nahaja na Goriškem.

Navadnega gada spoznaš po nalomljeni progji od glave do konca repa, ki jo spremlja desno in levo iste barve. Ta progja je rjava, pri samcu temnejša kakor pri samici. Osnovno barvo pa izpreminja gad po svojem bivališču kakor menda nobena druga kača ne. Od svetlorjave do črnorjave so zastopani malone vsi odtenki. Dobe se tudi popolnoma črni gadje, toda tudi pri teh se vsaj pri posevni svetlobi razloči na hrbtni značilni roglati trak. Mladiči črnega gada so spočetka rjavi in počrniijo šele z drugim letom starosti. Dorasel gad je redkokdaj daljši od 80 cm, tehta pa 15–20 kg. Med očesom in ščitki na zgornji čeljusti ima navadni gad samo eno vrsto luske, njegova zvrst bosanski gad pa jih ima tam dve vrsti. V Bosni, Hercegovini in Črni gori živi še druga vrsta gadjega plemena, namreč kraški gad, ki je manjši od navadnega gada, kajti meri le dobrih 50 cm. Ta kača le redkokdaj pije, kar je nevarna v zvezi z njegovo prehrano. Hrani se namreč skoraj izključno s kobilicami, drži se najvišji planin 1000–1500 m višine, kjer se pokaže v večjem številu z nastopom kobilic, pa z njimi obenem tudi izgine. V Slavoniji zastopa tega gada Urinijev gad, ki je tudi le pol metra dolg. Ob straneh je temnejši kakor na hrbtni, toda ima na njem kakor vsi gadje temno cikcasto progjo. Hrani se največ s kuščaricami, ki so mu ljubše od miši, najnavadnejše hrane večine gadov.

Modrasa izdaja rožiček na nosu. Te gadje vrste je pri nas največ. Nekoliko daljši in močnejši je od navadnega gada in ždi se, da ga je potisnil iz nižin v višje lege. Zastopniki gadjega plemena rode žive mladiče, to se pravi, da izlezejo mladiči iz jajc obeh, ko ležejo iz rodice. Gadi imajo cevaste zobe strupenike, ki leže v kožni gubi in se postavijo pokonci, ko odpre kača usta, da bi usekala. Je pa mnogo kač, ki

strupena. Ta strup pa se v vročini razkroji, zato kuhano ali pečeno kačje meso ni strupeno. Mnogi narodi ga uživajo in tudi Evropejci tekne, če premagga stud do kač ali ne ve, da uživa kačje meso.

(Dalje prihodnjik)

MORE CONVENIENT THAN EVER BEFORE!

NEW 1950 CROSLY REFRIGERATOR
with exclusive **WORKSAVER DESIGN**

NEW LOW PRICES
Big, new, 7-cu.-ft. models
now as low as **199.95**

- The new 1950 Shelvador is roomier—up to 23% more refrigerated space in the same size cabinet—easy to use, easy to reach, no stooping clear to the floor. All space is at the "CONVENIENCE LEVEL."
- And there's a new easy-to-clean "ButterSafe" with individual temperature control. Holds a full pound of butter at the consistency you want for easy spreading.
- Up to 70 pounds of frozen foods fit into the giant freezer compartment, including 8 pounds of ice cubes.
- There's a new rearranging shelf, a generous-size meat-holder and not just one, but two vegetable crispers.
- Come in—see it now!

*Made only by Crosley, T. M. Reg. U. S. Pat. Off.

CROSLY

Better Products for Happier Living

Dajte vašo staro ledenico v zameno
za novo pri nas še danes.

STAKICH FURNITURE CO.

KVALITETNO POHISTVO — LAHKI POGOJI

16305 Waterloo Rd.

IV 8288

James D. Stakich

N. J. Popovic, Inc.

IMA ZASTOPSTVO

Chrysler - Plymouth avtov

PRODAJA NAJNOVEJŠE 1949 IZDELKE KOT TUDI
RABLJENE AVTE

V zalogi ima razne dele in potrebščine za avte ter izvršuje razna popravila po tovarniško izurjenih mehanikih.

8116 LORAIN AVE.**ME 7200**

NICK POPOVIC, predsednik

MIŠKO KRANJEC

OS ŽIVLJENJA

ROMAN

NACRTI IN ŽIVLJENJE
(Nadaljevanje)

Mizar sem bil vedno, je mislil, in z zemljo nisem imel nikoli opravka. Ako bi bil jaz Laki ali Bedrnjak ali kdo drug bogat v naši vasi, ne bi tako mislil. Njegov bogastvo se sicer tu in tam kaj skrha, toda po desetih, dvajsetih letih se zopet popravi. Pri de nov rod, ki ga postavi na prejšnje mesto. In ali je Laki kdaj bil revež, ali niso imeli vedno toliko kot danes? Morda so kdaj imeli kakšen oral več, toda tem ni rečeno, da ne bodo zopet imeli. In ali bi Laki in Bedrnjak in drugi kdaj hoteli, da bi

sedeli vedno za isto mizo z menoj in drugimi takimi, pa čeprav bi mi jedli kaj boljšega kakor oni? Oni bodo slej ko prej vedno otepali zelje in repo vso zimo. Mi si bomo tu in tam kaj privoščili, toda tudi tega zelja in repe ne bi hoteli deliti z nami za našo hrano, čeprav bi bila boljša. Oni so tako vajeni. Daleč nazaj, ko zemlja še ni tako rodila, so njihovi predniki jedli repo in zelje in koruzen kruh. Mi še tega nismo imeli. Toda zdaj, ko je zrastle, smo si privoščili ržen kruh, si privoščili vsega drugega. In vendar—oni ne bodo nas posnemali, še dolgo ne.

"Naj bo," je rekel vdano, kot bi hotel s tem končati razgovor, ki mu ni bil več prijeten; pokazal mu je prebridko resnico, na katero ni mislil. "Naj bo," je ponovil. "Morda je res tako, ne vem. A premislil bom vse. Mogoče si bom kako premislil." Vendar je to povedal tako, kot bi hotel reči: Upam, da si ne bom premislil.

A za tisti dan je bilo delo končano. Ni vzdržal doma. Odpravil se je ven, na njive. Hotel si je ogledati zemljo, s katero je imel tolikšne in tako lepe načrte, pa so mu splahneli. Konec je vsega tega, je mislil. Konec, prav navaden konec.

No, po Andreju ni nihče jokal, ko je odhajal. Komaj oče je rahlo mislil na tega človeka, s katerim se je nazadnje, tik pred odhodom, o tolikih stvareh tako pogovoril, in čeprav je moral neprestano misliti na to, da je

prav ta razbil vse njegove načrte.

Ko sta si segla v roko, je oče naposled izrekel:

"Pa kaj piši. Piši o tem, kako je po svetu . . . in kako gre s preizkušnjo v gospodarstvu."

Prikimal je. In potem je šel, ko se je še poslovil od otrok. Samo žena ga je pospremila do železnice. Vrnila se je sama. Komaj rahlo je mislila spotoma, kako bo z njim v mestu. Da se je naveličal na kmetih, je bilo vsem jasno. A tudi razmerje med njima je bilo zadnje čase hladno. Toda ona je mislila, da je to posledica njegovega dolgočasja.

(Dalje prihodnjik)

Pri nas radevolje

PRIPRAVIMO ZDRAVILA ZA POŠILJKE V JUGOSLAVIJO

Mandel Drug Co.
15702 WATERLOO RD.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko potrti in žalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrla naša ljubljena soproga, mama in sestra

1898

1949

FRANCES WOLF

rojena Plesničar

Zatisnila je svoje mile oči po dolgi bolezni dne 14. novembra 1949.

Pogreb se je vršil dne 17. novembra iz Joseph Želetovih pogrebnih prostorov na Knollwood pokopališče, kjer smo jo položili v naročje materi zemlji k večnemu počitku.

Blagopokojnica je bila rojena 6. aprila 1898 v vasi Voglarji pri Gorici.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem, ki so položili toliko in tako krasnih vencev cvetja in okrasili njeno krsto. Ta dokaz vaše ljubezni napram njej nam je bil v veliko tolažbo v dneh žalosti. Zahvalo naj sprejmejo:

Mrs. Rose Rijavec in družina, Mr. in Mrs. Angelo Plesničar in družina, Mr. in Mrs. Steve Parson in Marcia, Mrs. John Matjašič in družina, Mr. in Mrs. Ernest Rijavec, Mr. in Mrs. Joe Leban, Mr. in Mrs. Louis in Augusta Hojak, Mr. in Mrs. Ludwig Sanabor in družina, Mr. in Mrs. Peter Rijavec in družina, Mr. in Mrs. Andrew Erjavec, Mr. in Mrs. Frank Kosič in družina, Mr. in Mrs. Louis Volk, Mr. in Mrs. Frank Bittance in družina, Mr. in Mrs. Joe Primc in družina, Mr. in Mrs. Tony Primc, Mr. in Mrs. John Perko in družina, Mr. in Mrs. Frank Završnik, Mr. in Mrs. John Skvarca, Mr. in Mrs. Joseph Dovgan, Mr. in Mrs. John Svigel, Mr. in Mrs. Joseph Cinkolo, Mr. in Mrs. Jim Kozel st., Mr. in Mrs. Jim Kozel ml., Mr. Frank Novak in družina, Mrs. Jennie Gorjup, Mr. in Mrs. Jim Slathery.

Mr. in Mrs. Louis Modic, Mr. in Mrs. Egidy Dobida in družina, Mrs. Rose Gorjup, Mrs. Stefan in sin, Mr. in Mrs. Frank Prudič, Mr. in Mrs. John Maurič in mati, Mrs. Hvala in družina, Mr. in Mrs. Dermasa in družina, Mr. in Mrs. John Gosgnack, Mrs. Paulin in družina, Wilma in Elvina, Mr. in Mrs. Ben Fulton, Mr. in Mrs. Andy Omerza, Mr. in Mrs. Carl Chas., Mr. in Mrs. Frank Jelerčič, pevski zbor "Jadran," Progresivne Slovenke krožek št. 1, direktorij Slov. delavskega doma, društvo "Blejsko jezero" št. 27 S.D.Z., Fisher Body Dept. 5, Local 45, Fisher Body Division, Murray Ohio Local 65, Murray Ohio Tool Room.

Srčna hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile brezplačno v poslugo za spremstvo pri pogrebu.

Dalje naj bo izrečena zahvala vsem, ki so se prišli posloviti od pokojne, ko je ležala na mrtvaškemu odru, ter vsem, ki so jo sprejeli na njeni zadnji poti na pokopališče.

Zahvalo naj sprejmejo članice Progresivnih Slovenk, krožek št. 1, ki so nosile krsto in za častno spremstvo ter za lep poslovilen govor. Hvala tudi članicam glavnega odbora Progresivnih Slovenk za udeležitev in govor.

Prav posebno zahvalo pa izrekamo pevcem in pevkam zbora "Jadran" za krasno v srce segajoče pesmi-žalostinke. Hvala Joseph Želetu za vzorno voden pogreb.

Našo zahvalo izrekamo vsem sosedom za krasno cvetje, posebno pa Mrs. Tomle in Mrs. Gosnjack, ki sti šle okrog njih za prispevke.

Ako se je ime katerega izpustilo, prosimo oprostjenja in naj isto sprejme našo globoko zahvalo.

Končana je Tvoja zemeljska pot, ljubljena soproga, mama in sestra. Prenehalo je biti Tvoje zlato srce in sedaj počivaš v hladni zemlji večno nezdravno spanje.

Mi te bomo vsi bridko pogrešali. Ljubila si lepo slovensko pesem in mnogi Te bodo ohranili v najlepšem spominu. Za nas pa boš ostala nepozabna do konca naših dni!

Zalujoči ostali:

LEO, soprog

FRANK, sin

MARIJA, sinaha

ANGELO PLESNIČAR, brat

ROSE RIJAVEC, sestra

V stari domovini zapušča sestro
ANASTAZIJO in dva brata
JOZETA in LEOPOLDA

Cleveland, Ohio, dne 12. decembra 1949.

Branka Jurca:

MED DVEMA OGNJEMA

Leka Vujisič je bil Gojkov stric. Bil je bivši jugoslovanski oficir, majhen, debel, neumnega pogleda, bahatega vedenja.

Leka Vujisič je bil komandant četniške kolašinske brigade.

Med paglavci kolašinske gimnazije je izbral prav Gojka za svojega osebnega kurirja.

Leka Vujisič se je izprsil na svojem stolu za široko javorovo mizo. Samozavestno je potrpetljivo Gojka po njegovem šibkem ramenu. "Vi ste že čisto dovolj prizadeti. Draga in Dragiča že ni več! Bila sta komunisti, zato sta padla! Ti, Gojko, si pa še otrok! Tebe moram na vsak način odtrgati od komunistov!" so se mu besede na gosto sipale iz ust.

Gojku je bilo pred njim do skrajnosti neprijetno. Dozdevalo se mu je, da ga njegov prodirljivi pogled razgalja.

"Gojko, ali hočeš biti moj kurir?" ga je vprašal vedro, z občutkom velikodušja.

Gojko se je prvi trenutek prestrašil. Zgornja ustnica mu je zatrepetala. Po sencih mu je žila vedno hitreje nabijala. Samo za trenutek se je zbal, da ne bi izdal krvavega spomina Draga in Dragiča.

"Hočeš? Vzamem te za kurirja!" so bahato donese njegove besede.

"Izdajalec! Izdajalec!" je potihoma odmevalo od sten.

Takrat mu je preblisnilo zavest. Globoko je zajel sapo. "Hočem."

"Tako, tako", je dobil Leka. "Jaz pa sem se že bal, da boš iz zakrknjenosti, iz trdovratnosti, iz golega komunističnega poosa odklonil."

Gojku je, medtem ko mu je Leka bral levite, zdrsel pogled preko strmih streh mimo pašnikov in polj do toplega slemena, ki je na obzorju zastiralo pogled.

Od takrat je bil Gojko glavni četniški kurir — hkrati pa tudi partizanski. Nепrestano dan za dnevom, uro za uro je izgoreval med dvema ognjema. Kurirski posel, ki ga je opravljal vsedolež, se mu je zdel nenadoma od sile neznan. Ne mogel bi reči, da je bil ves njegov dosedanj napot brez vrednosti, vendar se njegovo delo nikakor ni dalo vzporediti s koristnimi, ki so jih partizani imeli od njega, odkar je postal Lekin kurir.

Medtem ko je rekel Lek, da gre domov, da obišče svojo staro in betežno mater, in ga je Leka, preden je odšel, dobrodušno potrpetljivo po ramenu, jo je Gojko na sredi poti ucvrl na mesto domov k partizanom, ki so hajkali po hribih. Po opravljenem poslu se je spet vračal po zajčjih stezah v medvedov brlog.

ISČE SE OPREMLJENO SOBO
V BLIZINI WATERLOO RD.
in GROVEWOOD AVE.
Kdor ima za oddati, naj pokliče
KE 1160

Ko je divjala peta ofenziva, se je odtrgal od Leke, od četniškega štaba in od četnikov. Hitel je, kolikor so ga nesle noge, skozi Plane preko Markovega brda do Preprema, do štaba poljskega bataljona, do komandanta. Komandantu je izročil veliko usnjeno torbo s četniškimi dokumenti in podatki.

"Poglejte ga! Poglejte ga, junaka!" so vzklikali okrog njega.

"Gojko iz četniškega brloga!" Ogledovali so njegovo kapo s peterokrako zvezdo.

"Pa ne, da bi ti jo bili četniški dali!"

"Kaj četniki! Sam sem si jo izrezal!"

Bil je gost štaba in ljubljene vseh partizanov.

"Zdaj pa nas ne boš zapustil!" mu je rekel komandant.

"Dovolj si že nosil svojo kožo napredaj!"

"Dobro!" so se mu smejale oči. "Bom pa ostal pri vas".

Toda dolgo ni strpel. Čez nekaj časa ga je ponovno zgrabila strast za poizvedovanjem.

Nekega poletnega jutra, ko se je trava iskrila od jutranje rose, se je odtrgal od partizanskega tabora in se spustil v dolino.

Spal je pod milim nebom. Ponoči in podnevi je imel s seboj veliko usnjeno torbo, kjer je zbiral podatke za partizane. Kolašinu se je približeval oprežno in bolj od daleč.

Takrat so znova, kdo ve katerikrat, četniki in Italijani preplavili Kolašin in Lipovo Bistrico, doline in breg.

Da bi se jim umaknil, je stekel Gojko do Plašnice in skočil do kolen v vodo.

Kljub temu so ga iztaknili.

Skozi vse vrste četnikov, po vsej dolini je šel glas:

"Gojka Vujisičevega so dobili!"

"Gojka! Jojmene!" so se križale ženske.

Vujisičeva mati je stekla do Gojka.

YOUR WRIST IS CURVED —
Why wear a flat watch?

choose a **GRUEN**
Curvex

FRANK CERNE
JEWELRY CO.
6412 ST. CLAIR AVE.
Damo zelene Eagle znamke
Odpri vsak večer do 9. ure

"Pustite ga! Ne vidite, da je otrok!"

"Gojka, da bi pustili!" so se smejali četniki materi v lice.

"Leka nam je naročil, da ga moramo na vsak način pripeljati njemu v roke živega!"

Še celo oče je prišvedral.

"Zaprte mene, če že res morate samo zapirati! Pustite otroka!"

Kljub vsemu so četniki Gojku zvezali roke in ga gnali pred seboj v osvojeni Kolašin.

Zasliševal ga je Leka sam.

Gojko je bil trd kot kremen.

"Si ti sam obvestil partizane, da pripravljamo nanje napad?"

"Sem. In bi še, če bi bilo moč."

"Torej si bil zmeraj z njimi?"

"Zmeraj in tudi ostal bom z njimi do konca!" je stisnil skozi brezkrvne ustnice.

"In če te ubijemo?"

"Ubijte me! Vseh partizanov pa le ne boste!"

Odločno, samozavestno mu je donel glas, vendar je videl, kako je Leka namršil obrvi, kako mu je potemnelo čelo, slišal ga je, kako je zaškripal z zobmi.

Za tem razgovorom, ki ga je imel Gojko z Lekom, se je začelo mučenje, za katerega je Gojko z vso gotovostjo vedel, pol še otroškimi očmi je gledal v drobno izdelano postavbo svoje

VSAKOVRSNE PREDMETE ZA DOM IN PRIMERNA BOŽIČNA DARILA dobite pri
CLEVELAND VARIETY STORES
7810 St. Clair Ave. — 4740 Lorain Ave.
Vsem Slovincem želimo vesele božične praznike
in srečno novo leto!

Uncle Sam Says

You can already hear the jingle of Christmas bells and the merry laughter of Santa Claus. Local stores are stocked with gifts of every description. A child's wide-eyed enjoyment of Christmas morn' is priceless but equally priceless is the assurance that in years to come Junior and Sis will enjoy financial security. The best way to provide financial security for your youngsters is through the regular purchase of United States Savings Bonds. Remember U. S. Savings Bonds pay you 4 dollars for every 3 invested, in 10 years.

U. S. Treasury Department

da mora priti, ki si ga pa le ni mogel v vsej grozoti nikoli zamisliti.

Mati je pritekla že takoj prvi dan v Kolašin, toda šele po sedmem dnevu se ji je posrečilo, da ga je videla. Čelo je pritiskal na okno z rešetkami. Z velikimi, na

matere, naravnost v njene tople, ljubeče oči. Nato se je zdrzil in njegove blede ustnice so se zaprle.

"Ne bo dolgo, ko bom umrl!" Materi se je zdelo, kot da je v teh nekaj dneh skopnel sneg na pomlad. Čez nekoliko dni ga je iznenada videla pred zapornim. Tanek, sirok, raztrgan in umazan se je nagibal nad pipo. Lovil je vodo v prgišče. Zraven so stali Italijani. Pognala se je naravnost do Gojka. Sklonila se je nadenj in objela njegov tanki, sloki vrat.

Takrat so se Italijani že znašli. Udarili so jo s puškinimi kopiti v pleča, v rebra, po bokih.

Ko je začutil topli materin dihanje na svojem licu, je Gojku zaigralo srce.

Sunkoma se je okrenil, potem se je sklonil, vzel vedro, polno vode, in odšel. Pred vrati se je še enkrat ozrl.

"Mati, bodi pogumna, mati!"

Odbor društva sv. Ane

štej. 4 S. D. Z.

Odbor za leto 1949 je sledeči: Predsednica Julija Brezovar, 1173 E. 60 St.; podpredsednica Jennie Stanonik; tajnica Jennie Suvak, 1415 E. 51 St., EN 8104; blagajničarka Josephine Orazem - Ambrožič; zapisničarka Angela Virant; nadzornice: Mary Bradač, Rose L. Erste in Frances Okorn; rediteljica Mary Pristov.

Seje se vrše vsako drugo sredo v mesecu. Društveni zdravniki so vsi slovenski zdravniki.

Delfini imajo posluh

Danski ekspedicijski na ladji "Atlantidi", ki je potovala v Zpadno Afriko, se je zgodilo, da so večkrat poslušali visoke glasove, ki so jih oddajali delfini. Ob neki priložnosti se je zbralo okoli ladje približno 100 delfinov, ki so se razigrano podili naokoli po mirni vodi. Zbežali so pa v trenutku, ko so vključili napravo za oddajanje in registriranje visokih tonov.

Znanstveni Frasser pa je imel

3 SOBE V NAJEM

Odda se stanovanje s 3 sobami, pripravno za novoročence ali priletno slovensko dvojico. Kopalnice in fornez. Vpraša se na

1140 Norwood Rd., HE 8873

IGRAČKE!

Igračke za vaše male ljubljence in vsakovrstne okraske za božično drevesce dobite

po zelo zmernih cenah.

Pridite ali pokličite

LADDIE ali JOE
UT 1-0926

ST. CLAIR HARDWARE
7014 St. Clair Ave.

možnost, da je sledil delfinom v majhni oddaljenosti. Opazil je, da je izhajal iz njihovih nosnih odprtini niz drobnih mehurčkov v bolj ali manj redkih presledkih. Možna je, da je to v zvezi z oddajanjem glasov.

PRO DAM

10-inčev cirkular kombinacijsko žago in 6-inčev 'jointer' ali spehovnik; motor ene konjske sile ter razne druge potrebščine, ki spadajo h kombinaciji. Vse je bilo kupljeno letos. Cena \$275. Pokličite IV 0290 po 4 uri popoldne

ŽENSKA

srednjih let, poštna in dobra delavka, želi dobiti delo kot snajenje, na domu, itd. za vsaki dan ali samo par dni v tednu. Naslov se naj pusti v uradu tega lista.

Sedaj je čas, da si daste novo cementirati klet, ali pa samo popraviti.

Pokličite

A. MALNAR

1001 E. 74 St. — EN 4371

WIDGOY'S PHOTO STUDIO

485 East 152nd St., IV 6939
Se priporočamo za izdelavo poročnih, družinskih in vseh drugih slik po zmernih cenah.
ODPRTO OB NEDELJAH

ŽELIMO DOBITI

HISO ZA 1 ALI 2 DRUŽINI. CE IMATE NAPRODAJ, pokličite IV 7646

REALTOR

DELO DOBI

IZURJEN MESAR. STALNO DELO. Zglasiti se je na 17701 Grovewood Ave., KE 2885

Naj Miklavž prinese

očetu

STOL

59.50

MI IMAMO MNOGO

IDEALNIH DARIL

ZA OTROKE.

MIZICE IN STOLE,

GUGALNIKE,

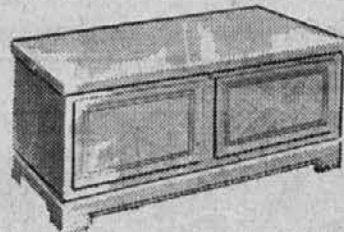
DOLIKE IN

VOZIČKE

ŠKRINJA

IZ CEDROVINE

za hčerko

49.50

Naj Miklavž prinese

materi

LEDENICO

229.50

VI SI LAHKO

NABAVITE

PRIROČEN

PRIPOMOČEK—

TOASTER, MIXER,

ROASTER, WAFFLE

MAKER, GRILL

Sigurni ste lahko, da dobite vedno dobro kakovost in pravo ceno, če imate navado kupovati v naši trgovini.

Naše najboljše oglaševanje je dolga lista zadovoljnih odjemalcev.

Naj Miklavž prinese

vam fin

MODROC

39.50

TA BOŽIČ DAJTE NEKAJ ZA DOM

Vsako leto, potem, ko vidimo koliko neuporabnih daril se daje, se odločimo, da bomo prihodnje leto kupili praktična darila. Naša trgovina na 15301 Waterloo Rd. je posebno opremljena z primernimi predmeti po privlačnih cenah, ki vam omogočajo nabaviti jih. Vi si lahko kupite karkoli za dom. Vam nudimo lahke pogoje za odplačevanje in plačate prihodnje leto.

Naj Miklavž prinese

vam novo

PREPROGO

9 x 12

87.50

Durn Variety

15603 Waterloo Rd.

Pri Durnu je MIKLA VŽ

Na stotine različnih daril pripravljениh za vašo družino.

SE PRIPOROČAM ZA OBISK

Zelimo vsem odjemalcem, prijateljem in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto!

A. GRDINA & SONS

15301 WATERLOO RD.

TRGOVINA JE ODPRTA VSAKI VEČER DO BOŽIČA

Kenmore 1235